

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Tdo/60/2015
Identifikačné číslo spisu: 5914010491
Dátum vydania rozhodnutia: 09.12.2015
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Kostolanská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2015:5914010491.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Jany Serbovej a sudcov JUDr. Aleny Šiškovéj a JUDr. Martina Bargela na neverejnom zasadnutí v Bratislave 9. decembra 2015 v trestnej veci obvineného P. T. , pre prečin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona a iné, vedenej na Okresnom súde Ružomberok pod sp. zn. 1T/105/2014, o dovolaní obvineného, ktoré podal prostredníctvom obhajcu JUDr. Petra Svrčeka, advokáta v Ružomberku, proti rozsudku Okresného súdu Ružomberok z 12. januára 2015, sp. zn. 1T/105/2014, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. b/ Trestného poriadku dovolanie obvineného P. T. sa o d m i e t a .

Odôvodnenie

Okresný súd Ružomberok na verejnom zasadnutí konanom 12. januára 2015 o dohode o vine a treste rozsudkom z 12. januára 2015, sp. zn. 1T/105/2014, podľa § 334 ods. 4 Trestného poriadku schválil dohodu o vine a treste, uzatvorenú medzi prokurátorom Okresnej prokuratúry Ružomberok a obvineným P. T., podľa ktorej obvinený bol uznaný za vinného z prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona v súbehu s prečinom marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 348 ods. 1 Trestného zákona, ktorého sa dopustil na skutkovom základe, že

dňa 3. júna 2014 v čase o 18.23 hod. ako vodič vykonával jazdu na osobnom motorovom vozidle zn. Citroën Saxo ev. č. H. po ceste 1/18 v Ružomberku v smere jazdy na Martin, kde bol na odstavnej ploche pred odbočkou na Černovú oproti ČOV predpísaným spôsobom zastavený a kontrolovaný hliadkou Okresného dopravného inšpektorátu Okresného riaditeľstva PZ v Ružomberku, pričom po riadnom poučení bol v čase o 18.23 hod. podrobený dychovej skúške do prístroja Alcosensor, evidenčné číslo XXXXXX, ktorá bola s pozitívnym výsledkom 1,28 mg/l alkoholu v dychu a tohto konania sa dopustil napriek tomu, že mu bol rozsudkom Okresného súdu Martin, sp. zn. 1T/75/2011, z 13. marca 2012 v spojení s uznesením Krajského súdu v Žiline, sp. zn. 3To/53/2012-119, zo 7. júna 2012 právoplatne uložený aj trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá na dobu šesť rokov.

Za to bol obvinený P. T. odsúdený podľa § 348 ods. 1 Trestného zákona a § 41 ods. 1 Trestného zákona, s použitím § 38 ods. 2, ods. 4 Trestného zákona, § 36 písm. l/ Trestného zákona a § 37 písm.

h/, písm. m/ Trestného zákona na úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 8 (osem) mesiacov nepodmienečne.

Podľa § 48 ods. 2 písm. b/ Trestného zákona súd obvineného na výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia.

Podľa § 61 ods. 1, ods. 2, ods. 5 písm. a/ Trestného zákona a § 438d Trestného zákona mu súd uložil trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá na doživotie.

Podľa § 73 ods. 2 písm. d/ Trestného zákona súd obvinenému uložil ochranné protialkoholické a psychiatrické liečenie ústavnou formou.

Rozsudok o schválení dohody o vine a treste nadobudol so zreteľom na ustanovenie § 344 ods. 5 Trestného poriadku právoplatnosť jeho vyhlásením, t.j. 12. januára 2015.

Okresný súd Ružomberok predložil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky 28. septembra 2015 dovolanie podané obvineným P. T., prostredníctvom svojho obhajcu JUDr. Petra Svrčka, proti právoplatnému rozsudku Okresného súdu Ružomberok z 12. januára 2015, sp. zn. 1T/105/2014.

Obvinený v podanom písomnom dovolaní z 10. augusta 2015 (doručené okresnému súdu 12. augusta 2015) uviedol, že použitie trestnej sadzby trestu zákazu činnosti je pre obvineného neprimerane prísne. Domnieva sa, že ustanovenia § 61 ods. 5 písm. a/ a § 438d Trestného zákona nie sú v súlade s článkom 1 Ústavy Slovenskej republiky. V obdobnom prípade Ústavný súd Slovenskej republiky vydal nálež, č. k. PL. ÚS 106/2011-85, z 28. novembra 2012. Právna úprava podľa názoru ústavného súdu nerešpektuje požiadavku primeranosti trestu a jeho individualizácie tým, že nezakotvuje možnosť, ale bezvýnimočnú povinnosť súdu v prípade zbiehajúcich sa trestných činov zvýšiť hornú hranicu trestnej sadzby odňatia slobody trestného činu najprísnejšie trestného o jednu tretinu a zároveň uložiť páchateľovi trest nad polovicu takto určenej trestnej sadzby trestu odňatia slobody.

Podľa názoru obvineného rovnakú námietku možno vzniesť i voči povinnosti súdu uložiť doživotný trest zákazu činnosti podľa § 61 ods. 5 písm. a/ Trestného zákona. Záujem zákonodarcu na ochrane spoločnosti pred osobami vedúcimi dopravné prostriedky pod vplyvom návykových látok je istotne legitímny, avšak zákonodarca ho absolutizuje a neumožňuje nijakým spôsobom po vykonaní dostatočnej časti trestu zákazu činnosti dosiahnuť obnovenie svojho právneho stavu pred právoplatným odsúdením, a to vzhľadom na znenie § 69 ods. 5 Trestného zákona. Tým je porušený princíp proporcionality zásahov do základných práv a slobôd osôb, keďže záujem štátu na ochrane spoločnosti úplne vytláča iné zásady ukladania trestov, najmä možnosť nápravy páchateľa. Obligatórne uloženie trestu zákazu činnosti na doživotie zároveň vylučuje možnosť súdu uložiť trest individualizovaný podľa objektívnych i subjektívnych skutočností daného prípadu, čím môže dôjsť k neprimeraným tvrdomiam pri aplikácii práva, čo je taktiež v rozpore s princípom primeranosti zásahov orgánov verejnej moci do základných práv a slobôd osôb, ktorý je imanentnou súčasťou princípov právneho štátu. Súdu sa navyše odníma jedno z oprávnení pri aplikácii práva, čím dochádza k rozširovaniu právomocí zákonodarnej moci na úkor moci súdnej. Zákonodarca (normotvorca) má stanoviť všeobecne záväzné pravidlo správania, ktoré musí byť formulované všeobecne, aby ho mohol orgán aplikácie práva (v tomto prípade súd) aplikovať na konkrétny prípad, zohľadniac všetky dôležité skutočnosti. Stanovením trestu absolútne určitého je orgán aplikácie práva obmedzený vo výkone právomoci, ktorá mu je zverená ústavou v čl. 50 ods. 1, podľa ktorého len súd rozhoduje o vine a treste za trestné činy. V takomto prípade súd nemôže v medziach zákona rozhodovať o druhu a výmere trestu, ale musí automaticky uložiť trest ustanovený zákonodarcom.

V rozpore s princípmi právneho štátu je aj ustanovenie § 438d Trestného zákona, konkrétne s princípom zákazu retroaktivity právnej normy.

Ustanovenie § 61 Trestného zákona bolo novelizované zákonom č. 313/2011 Z.z. pričom do pôvodného

znenia sa za odsek 2 vložili nové odseky 3 až 5.

Zároveň sa do Trestného zákona doplnil § 438d, na základe ktorého bol odsúdený P. T.. Práve týmto zákonom sa do zákona zaviedla pravá retroaktívna intertemporálna právna norma, keďže aj skutky spáchané pred účinnosťou zákona č. 313/2011 Z. z. (pred 1. novembrom 2011) museli byť vzaté do úvahy pri ukladaní trestu zákazu činnosti podľa Trestného zákona v znení zákona č. 313/2011 Z. z. (neprihliadanie na ne môže byť len výnimočné). Pred účinnosťou tohto zákona však opakované odsúdenie za trestný čin ohrozovania pod vplyvom návykovej látky nemalo právne následky (sankcie), ktoré zaviedol zákon č. 313/2011 Z. z. Pokiaľ tento trestný čin spáchal páchateľ pred 1. novembrom 2011, bol si vedomý následkov takéhoto konania, avšak medzi ne možnosť či dokonca nevyhnutnosť uloženia trestu zákazu činnosti na doživotie nepatrila. Ustanovenie § 438d Trestného zákona sa však takéto následky jeho konaniu priznali, čím je výrazne porušený princíp zákazu retroaktivity právnej normy. Subjekt, ktorý síce konal protiprávne, ale s dôverou v existenciu právnej normy a sankcie v nej obsiahnutej, bol v tejto dôvere sklamaný tým, že jeho minulé konanie vedie k sankcii, ktorá v čase jeho konania v právnej norme obsiahnutá nebola. Tým sa minulým konaniam priradili právne následky v čase uskutočnenia týchto konaní v právnych normách neobsiahnuté.

Je teda zrejmé, že trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá na doživotie bol obvinenému uložený na základe právnych noriem rozporných s ústavou. Pokiaľ by tieto právne normy neboli bývali súčasťou Trestného zákona, obhajoba vo vzťahu k trestu zákazu činnosti by zo strany P. T. i jeho obhajcu bola vedená inak. Obvinený by žiadnom prípade nebol uzavrel dohodu o vine a treste s trestom zákazu činnosti na doživotie, pokiaľ by bola bývala možnosť dosiahnuť uloženie tohto trestu v kratšom trvaní. Prijatím právnych noriem nesúladiť s Ústavou Slovenskej republiky a následnou aplikáciou týchto právnych noriem súdom bolo zásadným spôsobom porušené právo obvineného na obhajobu, a teda je dovolanie proti rozsudku samosudcu okresného súdu podľa § 334 ods. 4 Trestného poriadku prípustné.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti obvinený navrhol, aby dovolací súd prerušil toto konanie vedené na základe dovolania a aby podľa čl. 130 ods. 1 písm. d/ Ústavy Slovenskej republiky inicioval konanie na Ústavnom súde Slovenskej republiky podľa čl. 125 ods. 1 písm. a/ Ústavy Slovenskej republiky o súlade uvedených ustanovení Trestného zákona s ústavou.

Po prípadnom vydaní nálezov ústavného súdu o nesúladiť uvedených ustanovení Trestného zákona s ústavou navrhol, aby dovolací súd rozsudok Okresného súdu Ružomberok, sp. zn. 1T/105/2014, z 12. januára 2015 vo výroku o uložení trestu zákazu činnosti viesť motorové vozidlá na doživotie zrušil.

K dovolaniu obvineného sa písomne 20. augusta 2015 vyjadril prokurátor Okresnej prokuratúry Ružomberok (ďalej len „prokurátor“), ktorý považuje dovolanie obvineného za dovolanie podané neoprávnenou osobou. Prokurátor konštatoval, že všetky zákonné podmienky na uzavretie dohody o vine a treste medzi obvineným a prokurátorom boli splnené. Nedošlo ani k zásadnému porušeniu práva na obhajobu podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku, pretože obvinený bol aj v prípravnom konaní aj v konaní pred súdom zastúpený obhajcom, prostredníctvom ktorého mohol uplatňovať svoje práva.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti prokurátor považuje dovolanie obvineného P. T. za dovolanie podané neoprávnenou osobou a navrhol dovolaciu súdu, aby dovolanie bez prejednania veci podľa § 382 písm. b/ odmietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) na základe podaného dovolania na úvod skúmal, či boli splnené podmienky uvedené v ustanovení § 368 a nasl. Trestného poriadku na začatie dovolacieho konania, a to predsedníčkou senátu (§ 378 Trestného poriadku), pričom dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, lebo bolo podané neoprávnenou osobou (§ 382 písm. b/ Trestného poriadku), pričom ide o chybu neodstrániteľnú.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poznamenáva, že dohoda o vine a treste je osobitným druhom konania, ktorý je upravený v siedmej hlave Trestného poriadku. Význam konania o dohode o vine a

treste spočíva najmä v tom, že správne vedené a štrukturované dohody sú prospešné tak pre obvineného ako aj pre spoločnosť. Podstata tohto inštitútu spočíva v tom, že dochádza k uzavretiu obojstranne výhodnej dohody medzi prokurátorom a obvineným o spôsobe ukončenia trestnej veci, pričom táto dohoda následne podlieha schváleniu súdu. Týmto konaním sa obvinený vzdáva práva na prerokovanie veci pred nezávislým a nestranným súdom na hlavnom pojednávaní a trest mu súd ukladá bez dokazovania viny po tom, ako kladne odpovie pred súdom na verejnom zasadnutí na zákonom taxatívne stanovené otázky uvedené v ustanovení § 333 ods. 3 Trestného poriadku pod písmenami a/ až j/. Kladnou odpoveďou na otázku uvedenú v ustanovení § 333 ods. 3 písm. j/ Trestného poriadku sa obvinený vzdáva aj práva podať proti rozsudku o chválení dohody o vine a treste riadny opravný prostriedok (odvolanie).

Z dikcie ustanovenia § 334 ods. 4 Trestného poriadku síce vyplýva možnosť podať dovolanie proti rozsudku, ktorým súd schválil dohodu o vine a treste, a to z dôvodu uvedenom v ustanovení § 371 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku, avšak v tomto ustanovení, ako ani v ďalších ustanoveniach siedmej hlavy Trestného poriadku, týkajúcich sa konania o dohode o vine a treste nie je uvedené, kto je osobou oprávnenou na podanie dovolania pre tento špecifický prípad.

Táto otázka bola vyriešená na zasadnutí trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, kde bolo schválené rozhodnutie Najvyššieho súdu, sp. zn. 2 Tdo/32/2007, publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov č. 6/2008 pod číslom 58, z ktorého vyplýva, že proti rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým rozhodol o schválení návrhu na dohodu prokurátora a obvineného o vine a treste a ktorý nadobudol právoplatnosť vyhlásením, môže podať dovolanie iba minister spravodlivosti z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku a ods. 2 Trestného poriadku (v zmysle novely Trestného poriadku č. 262/2011 Z.z. účinné od 1. septembra 2011 už len z dôvodu § 371 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku, že zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu).

Tento záver Najvyšší súd vyvodil z ustanovenia § 372 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého oprávnené osoby okrem ministra spravodlivosti môžu podať dovolanie len vtedy, ak využili svoje zákonné právo podať riadny opravný prostriedok a o ňom bolo rozhodnuté. Obvinený a osoby uvedené v § 369 ods. 5 Trestného poriadku môžu podať dovolanie aj vtedy, ak riadny opravný prostriedok podal prokurátor alebo poškodený a odvolací súd rozhodol v neprospech obvineného. Generálny prokurátor môže podať dovolanie aj vtedy, ak riadny opravný prostriedok podal obvinený a odvolací súd rozhodol v jeho prospech.

Obvinený P. T. sa tým, že zákonom predpísaným spôsobom prejavil súhlas so schválením dohody o vine a treste okrem iného vzdal aj oprávnenia podať proti rozsudku súdu prvého stupňa riadny opravný prostriedok (odvolanie), v dôsledku čoho stratil aj oprávnenie podať proti takému rozhodnutiu dovolanie s poukazom na ustanovenie § 372 ods. 1 Trestného poriadku.

V posudzovanom prípade nejde ani o situáciu, že bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu obvineného. Obvinenému P. T. bol opatrením Okresného súdu Ružomberok, sp. zn. 0Tp/11/2014, zo 6. júna 2014 ustanovený obhajca v osobe JUDr. Radovany Hodanovej bezprostredne po jeho vzatí väzby dňa 5. júna 2014 (č.l. 15). Dňa 28. júla 2014 obvinený splnomocnil svojou obhajobou advokáta JUDr. Milana Hodanu (č.l. 16), ktorý ho zastupoval až do schválenia dohody o vine a treste. Obhajca bol prítomný aj pri uzavretí dohody o vine a treste, kde nijakým spôsobom nespochybňoval zákonnosť a uplatnenie ustanovení § 61 ods. 5 písm. a/ Trestného zákona a § 438d Trestného zákona.

Vzhľadom na vyššie uvedené, je už celkom irelevantné vyjadrovať sa k ďalším námietkam podaného dovolania (nesúlady § 61 ods. 5 písm. a/ a § 438d Trestného zákona s Ústavou Slovenskej republiky). Namietané skutočnosti boli obvinenému, resp. jeho obhajcovi známe už pri konaní o dohode o vine a treste a mohli ich uplatniť v konaní už pred súdom prvého stupňa.

Najvyšší súd preto, na neverejnom zasadnutí bez preskúmania veci dovolanie obvineného P. T. podľa §

382 písm. b/ Trestného poriadku odmietol ako dovolanie podané neoprávnenou osobou.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.